

України як виразник стану і прагнень українського суспільства покликані створити умови для виправлення помилок і недопущення у майбутньому порушень свободи совісті – важливого елемента ідеологічної, морально-етичної та соціально-психологічної основи народовладдя [3, с. 86].

Як відомо, на суспільні стосунки, що пов'язані зі ставленням до релігії, справляють вплив не лише Конституція, закони або діяльність органів державної влади. Найчастіше конституційно-правові норми лише узагальнюють і узаконюють історичні традиції,

світоглядні та ідеологічні позиції і погляди на релігійно-церковне життя, вироблені панівними силами [4, с. 15]. Однак специфіка сучасного стану українського суспільства, а також завдання правової системи України щодо демократизації суспільного життя і побудови правової держави зумовлюють пріоритет тих підходів до реалізації свободи совісті, що пройшли випробування суспільно-історичною практикою людства, стали критеріями прогресивності розвитку народів і держав та ознаками придатності їх до міжнародної інтеграції.

Список використаних джерел:

1. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23 квітня 1991 року (поточна редакція від 08 вересня 2016 року) // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
2. Конституція України: Закон України від 28 року 1996 року (поточна редакція від 30 вересня 2016 року) // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Скірський І.В. Держава і церква: проблеми взаємодії / І.В. Скірський // Нові технології навчання: науково-методичний збірник / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти і науки України/. – Київ. Вип. 81. – 2014. – 205 с.
4. Бальжик І.А. Відносини держави і церкви: «симфонія влад» [Текст] : автореф. дис. ... на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук, спец.: 12.00.01 / Бальжик Ірена Анатоліївна; Одеська юридична академія. – Одеса, 2007. – 19 с.
5. Академічне релігієзнавство / За ред. А. Колодного. – К.: Світ Знань, 2000. – 862с.
6. Бабій М.Ю. Свобода совісті: філософсько-антропологічне і релігієзнавче осмислення. – К.: Наукова думка, 1994. – 352 с.
7. Релігія і закон: проблеми врегулювання державно-церковних відносин. – К.:«ВіП», 2002. – 216 с.

УДК 34.343

ДЕЯКІ АСПЕКТИ УТВЕРДЖЕННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Поджаренко К.Є. – к.ю.н.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

На сучасному етапі розбудови правової держави особливої уваги в Україні набуває утвердження і забезпечення прав і свобод людини.

Однак проблема забезпечення прав і свобод особи в Україні постає ще доволі гостро, зокрема, це стосується і кримінального судочинства. Під час здійснення кримінального провадження слідчий, прокурор, суддя застосовують заходи щодо обмеження таких прав і свобод суб'єктів, які залучаються ними до процесу. При цьому не виключені також помилки та зловживання, які допускаються ними під час здійснення кримінального провадження, що зумовлено неправильним застосуванням та недотриманням належної правової процедури.

В умовах розвитку державності України як демократичної європейської країни, ключове місце належить формуванню правової системи, в якій одним з основних елементів є права людини з позицій як

внутрішньодержавного, так і загально світового значення. Міжнародно-правові акти у сфері прав людини проголошують серед основоположних прав людини право на житло та його недоторканість. Вст.8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. проголошено, що кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб. Крім того, аналогічні права проголошені і в Міжнародному пакті про громадянські і політичні права (ст. 17), уст.12 Загальної декларації прав людини. Щодо

національного законодавства, то варто зазначити, що Конституція України також гарантує недоторканість житла (ст. 30). Специфічним є те, що кримінально-процесуальна діяльність пов'язана з вторгненням в особисте життя громадян, обмеженням у випадках, передбачених законом, їх прав і свобод, застосуванням заходів процесуального примусу.

Дане питання набуває гостроти в момент вступу України до Європейського союзу, де проблеми забезпечення прав і свобод учасника кримінального процесу на будь якій його стадії виходять на перший план.

Законність, обґрунтованість та вмотивованість розгляду кримінального провадження по суті, а також прийняття законного рішення потребують великої кваліфікованої підготовчої роботи, яка починається на стадії отримання інформації про злочин внесення відомостей до єдиного реєстру досудових розслідувань та особливо під час його безпосереднього провадження. Саме на етапі проведення досудового розслідування неминуче відбувається обмеження прав і свобод учасників кримінального провадження. Ці обмеження пов'язані з примусовим характером майже всіх рішень під час кримінального провадження. В більшості своєї це певні обмеження (які найчастіше пов'язані із свободою пересування). Сьогодні у кримінальному провадженні механізм захисту, як підсистема механізму забезпечення прав і свобод людини, є, на нашу думку, пріоритетним напрямком діяльності правоохоронних органів щодо відновлення порушеного права та неприпустимості такого порушення, а також створення відповідних правових гарантій. Це пов'язано з тим, що обмеження або порушення будь – якими суб'єктами прав та свобод особи зумовлює необхідну сукупність суб'єктивних прав, правових механізмів, правових інститутів, які б давали можливість особі захистити свої права перед державою, її органами, змусити підприємства, установи, організації, посадових осіб виконувати вимоги Конституції і законів України. Самі заходи захисту є первинною захисною реакцією на самий факт відхилення від охоронних заходів, мають завдання примусити зобов'язану особу виконувати обов'язки, покладені на неї законом. Крім того, захист прав є об'єктивною необхідністю, оскільки всі права, надані особистості і не забезпечені необхідними засобами захисту у випадку їх порушення, є лише «декларативними правами».

Основними гарантіями дотримання прав і свобод учасників кримінального процесу є норми – принципи – умови та вимоги, які в сукупності дозволяють забезпечувати додержання прав і свобод людини і громадянина. Систему кримінально-процесуальних гарантій становлять: кримінально процесуальна форма; принципи кримінального процесу; процесуальний статус учасників кримінального процесу; можливість застосування заходів забезпечення кримінального провадження; прокурорський нагляд; судовий контроль; відомчий контроль; інститут оскарження дій, рішень посадових осіб що ведуть кримінальний процес; юридична відповідальність учасників кримінального провадження тощо.

Забезпечення прав людини у кримінальному провадженні полягає в наданні відповідному суб'єкту, який залучається чи допускається у дане провадження ефективних засобів захисту у випадку їх порушення. І це цілком логічно, адже про ефективне забезпечення будь – якого права може йтися лише тоді, коли існує ефективний механізм його захисту. У свою чергу механізм захисту має свою структуру: по – перше, право на захист, що визначається як передбачена Конституцією України й іншими законами можливість людини використовувати для захисту свого права власне дозволені законом дії або звернутися до компетентних державних або міжнародних органів (організацій) з вимогою примусити зобов'язану особу до правомірного обов'язкового поведіння (право на користування будь – якими передбаченими законом процесуальними правами і процедурами, встановленими для конкретної форми захисту права; право на оскарження в судовому порядку рішення компетентного органу в конкретній справі тощо); по – друге, форми захисту, які визначаються як регламентований правом комплекс особливих процедур, здійснюваних правозастосовними органами (наприклад судом, прокурором) і самою уповноваженою особою у межах правозахисного процесу і ISSN 1995-6134 388 спрямованих на поновлення (підтвердження) порушеного (оскарженого) права; по – третє, примусові засоби захисту. Вони являють матеріально – правові та процесуальні норми і процедури, використовувані юрисдикційними органами на вимогу уповноваженої особи для примусового поновлення його порушеного (оскарженого) права. Зазначимо, що у кримінальному провадженні механізм захисту конституційних

прав громадян повинен діяти постійно, оскільки його пасивність і бездіяльність може призвести до суспільно небезпечних наслідків, які можуть виявитися у масових обмеженнях та порушеннях прав і свобод, у занепаді загальнолюдських гуманістичних цінностей, у зростанні правового нігілізму, що зрештою призводить до порушення засад законності, рівності громадян перед законом і судом та ін. Призначення механізму захисту конституційних прав громадян у кримінальному провадженні полягає у зростанні поваги до людської гідності, її особистого життя, безперечного і

невідкладного вжиття відповідних заходів у випадках порушення прав і свобод особи.

Сьогоднішніми завданнями держави повинно бути створення дієвих механізмів охорони й захисту прав та свобод людини, систематизація та вдосконалення законодавства; зміцнення начал громадянського суспільства та зміцнення державно – правової системи; вдосконалення практики правотворення, правореалізації і контролю за виконанням закону; підвищення рівня правової культури, правосвідомості громадян і подолання правового нігілізму.

Список використаних джерел:

1. Теорія держави і права / за ред. О.Ф. Скакун – Харків : Консум, 2001. – 656 с.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права ООН від 16.12.1966 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
4. Загальна декларація прав людини ООН від 10.12.1948 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
5. Рожнова В.В. Курс лекцій із кримінального процесу за новим Кримінально-процесуальним кодексом (загальна частина)/ авт.кол. В.В. Рожнова та ін. – К., 2012. С. 398
6. Шевчук С. Порівняльне прецедентне право з прав людини / С. Шевчук. – К. : Реферат, 2002. – 344.

УДК 351.753(477)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ

Добіжа В.В. – к.політ.н, доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

В Україні порядок отримання дозволів на придбання і зберігання і носіння вогнепальної зброї в даний час встановлюється інструкцією «Про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими або аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боеприпасів до зброї, основних частин зброї і вибухових матеріалів», затвердженої наказом МВС України № 622 від 21 серпня 1998 року.

В Україні офіційно зареєстровано 663 тисячі громадян – власників вогнепальної зброї, які мають на руках понад 800 тисяч «стволів». Про це йдеться у відповіді Національної поліції України на інформаційний запит. Станом на 1 січня 2018 року за даними автоматизованих обліків, які формують органи поліції, зареєстровано 663126 власників вогнепальної зброї, у яких в особистому користуванні знаходяться 736918 одиниць мисливської гладкоствольної зброї і 145859 одиниць

мисливської нарізної зброї», – йдеться у відповіді.

Згідно з українським законодавством, громадяни України не можуть бути власники не мисливської вогнепальної зброї – пістолетів, автоматів, кулеметів і штурмових гвинтівок. Проте за останні роки тільки глава МВС Арсен Аваков вручив у вигляді «нагородної» більше 3 тис одиниць такої зброї. Більше 500 «стволів» щорічно вручають у вигляді нагород СБУ, Міноборони та інші силові органи.

Законодавчо також закріплені наступні вікові обмеження:

– пневматичну чи газову зброю може придбати кожен громадянин з 18 років;

– вогнепальну мисливську гладкоствольну зброю – з 21 року;

– мисливську нарізну – з 25. Для цього потрібно пройти процедуру перевірки, отримати дозвіл від поліції, а використовувати мисливські рушниці й гвинтівки можна тільки на полюванні;

– короткоствольну травматичну зброю, що стріляє гумовими або іншими несмертельними кулями, можуть придбати, наприклад, працівники судів, охоронні структури, журналісти;

– короткоствольною вогнепальною зброєю володіти може досить обмежене коло осіб